

CONSCIÈNCIA D'ARA
I la setmana que ve:
Andrés Sánchez Robayna: mirada conscient

Estils

XAVIER MELLONI: “La secularització fa humils les religions”

Per a l'antropòleg i teòleg jesuïta, estem en un moment de maduració de l'experiència religiosa

DÍDAC P. LAGARRIGA
LLOC

“**M**algrat nosaltres, Déu madura”. Xavier Melloni cita Rilke entre silencis, escoltant-se a ell mateix en cada reflexió, no per complença, sinó perquè se sent, al mateix temps, transmissor i receptor del que diu. Atent, reflexiu. “M'agrada molt aquesta frase de Rilke, perquè cada maduració és una pèrdua abans de ser un guany i això ens permet créixer. Crec profundament que avui dia estem en un moment de maduració de l'experiència religiosa. En la negació hi ha una afirmació, i darrere de la negació dels camins religiosos tradicionals pot haver-hi una actitud adolescent de rebuig als pares, però també estem entrant en una nova manera de comprendre les religions”, explica aquest antropòleg i teòleg jesuïta, nascut a Barcelona fa cinquanta-set anys i resident al centre espiritual La Cova de Sant Ignasi, a Manresa. I quin seria uns dels trets distintius d'aquesta maduració? “Que tot allò que posàvem allà, a la llunyania –respon– és en realitat la més profunda proximitat del que som. Estem passant del mític al místic, la mítica ho posa fora i la mística a dins, i aquesta és la maduració que estem fent avui dia. L'exterior és també l'interior. Per cuidar la terra, per exemple, també ens hem de cuidar nosaltres mateixos, si no ens cuidem no la cuidem”. I afegeix: “Ens costa molt no absolutitzar la nostra pròpia experiència o tram de camí. Però crec que ara ens trobem en un moment de transició, amb una desdogmatització i desabsolutització de la temptació que té tot camí d'absolutitzar-se a sí mateix. En aquest sentit, la secularització fa un favor a les religions perquè les fa humils i possibilita un espai comú per parlar-ne, sempre que la secularització no sigui en ella mateixa violenta i caigui en el mateix defecte que vol evitar”.

Un centre i nombrosos radis

Autor de nombrosos llibres, l'últim que ha publicat és *Perspectives del Absolut* (Herder), un intent d'embossar un mandala de les religions fruit d'anys d'elaboració. “El nostre accés al centre d'on tot emana i a on

tot retorna es difracta en tres nivells de realitat o consciència”, explica sobre el llibre. Tres nivells que comencen per l'experiència sensorial que anirà obrint plans superiors i que el podem ubicar en el temps i l'espai, ja sigui a través d'una persona (Siddharta Gautama, Jesús, Muhàmmad...) o d'una experiència col·lectiva (l'alliberament d'Egipte del poble jueu, la força d'un animal o la bellesa d'una roca per als animistes...). “Després d'aquest nivell físic a través del qual es manifesta el sagrat, el segon nivell és el món simbòlic i mític. Expressa un món imaginari que no és només fruit de la imaginació, sinó un dipòsit col·lectiu a través del qual l'invisible es manifesta a través de les imatges disponibles en la comunitat. Aquestes manifestacions no són elucubracions, sinó receptacles de presència. És a dir, no són creació nostra, tot i que li donem el motllo perquè es manifestin”. “El nivell més alt –continua explicant–,

01. Una missa en una església.
GETTY **02. L'antropòleg i jesuïta Xavier Melloni.**

FRAGMENTA

està més a prop del centre i, per tant, menys imatges necessita, es va simplificant. Hi hauria un quart nivell que és el centre mateix, on totes les imatges es dissolen perquè van a la font prèvia a totes les imatges. Aquest centre, perquè es pugui fer comprensible, baixa per a tots aquests nivells fins a la part nostra més sensible i, així, podem fer una escala ascendent per arribar a aquest centre que tot ho conté i tot ho abraça”.

Per a Melloni, aquest centre no es troba en un espai, sinó que és la profunditat de tot. “Com que no vivim en profunditat la nostra tradició parlem d'un espai específic, però quan arribem a aquest centre prenem la totalitat sense per això diluir les imatges que han estat necessàries per arribar-hi. L'arribada al centre no és immediata i per això el diferenciem. Aquest mandala o gran esfera de les religions, que són com radis, som nosaltres, el recorregut de

la perifèria al centre es dona en cadascú a nosaltres. És un viatge de la nostra perifèria al nostre punt modal”.

Si bé “tots els camins van al mateix lloc, però no pel mateix lloc, i aquesta és la riquesa de cada tradició”, davant d'aquest mapa radial que estem cridats a recórrer ens sorgeixen diverses preguntes. Per exemple, què passa si recorrem diferents perifèries en lloc de pujar-ne una de manera ascendent? “Això només serveix per entretenir-te o per escollir quin és el teu camí adient a través del qual vols anar al centre. Fins que no decideixes anar al centre no creixes en profunditat. Pots créixer en coneixement, però això no et transforma”.

Vèrtexs místic, ètic i ecològic

I es podrien recórrer zigzaguejant diverses tradicions per arribar al centre? “D'entrada les religions tradicionals no ho preveuen –respon–. En tot cas avui dia no hi ha mestres preparats per fer aquest recorregut en ziga-zaga”. I una tercera pregunta, potser la que més es dona en l'actualitat: ¿Es pot arribar a aquest centre sense passar per cap de les tradicions religioses? Melloni s'ho pensa, somriu, no és la primera vegada qui l'hi pregunten. Després diu un “sí”, però amb matisos. “Ens calen mestres, no qualsevol pot fer aquest camí. Ser mestre d'un mateix és molt difícil i rarament s'hi pot arribar, pots caure en l'autoengany i l'autocomplaença contemporània, però tampoc vull semblar dogmàtic i dir que només les religions tradicionals permeten l'accés al centre”.

Com saber si realment avancem cap al centre i no cap al propi melic? “Hi ha signes que ens descentren. Panikkar continua sent un mestre i un referent quan ens parla de la realitat cosmoteàndrica: divina, humana i còsmica. Per saber si el camí que recorres et descentra has d'assolir els tres vèrtexs, el místic, l'ètic i l'ecològic. Has de veure si et fa cada cop més capaç d'entregar-te al misteri, d'abraçar l'alteritat i, també, si ets més capaç de lliurar-te a la reverència i tenir cura de la terra. Amb els anys vaig veient que les coses es van fent cada cop més simples: tenim el cor obert o el tenim tancat. I en això no es pot dissimular. Notes si la persona es va obrint o es va tancant, sigui el que sigui que invoqui, practiqui o digui”.

XXXXXXXXXX XXXXXX Vivamus viverra eros eu nisl viverra a congue nibh pulvinar. Nulla commodo dignissim libero eu vestibulum. Quisque ultricies, augue nec lobortis convallis, lacus metus

Gent

TEXT:
FIRMA REDACTOR

Fusce at urna vehicula enim luctus congue

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiamque ac massa imperdiet venenatis. Nam interdum, est at commodo rutrum, lectus magna ullamcorper erat, eget molestie nisl purus vitae ante. Vestibulum aliquam pretium odio, sed mattis urna accumsan et.

Sed in metus dolor, sit amet lobortis quam. Etiam adipiscing, turpis quis pulvinar ultrices, sem nunc consectetur lacus, vel porta orci orci at massa. Quisque ut arcu augue, vitae aliquet erat. Ut vel quam at turpis pulvinar alique. —

Vivamus placerat lobortis blandit

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiam dapibus neque et nisl sodales consequat. Donec at nulla justo. Donec et ipsum eget tellus egestas pellentesque et sit amet metus. Fusce quis neque ac massa imperdiet venenatis pu alique. —